

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om Utbildningscentret för undervisningssektorn

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att det stiftas en lag om Utbildningscentret för undervisningssektorn. Genom lagen förenas verksamheten vid institutet för yrkesutbildningens förvaltningsområde och Heinola kursinstitut. Lagen ersätter lagen om institutet för yr-

kesutbildningens förvaltningsområde och lagen om Heinola kursinstitut.

Lagen ansluter sig till budgetpropositionen för 1998 och avses bli behandlad i samband med den. Lagen avses träda i kraft den 1 augusti 1998.

ALLMÄN MOTIVERING

1. Nuläge

1.1. Allmänt

Institutet för yrkesutbildningens förvaltningsområde och Heinola kursinstitut inrättades ursprungligen för att stöda utbildningspolitiska reformer. Heinola kursinstitut inrättades 1972 för att tillhandahålla sådan fortbildning som förutsattes på grund av grundskolereformen och institutet för yrkesutbildningens förvaltningsområde 1988 för att erbjuda personalen vid yrkesläroanstalter fortbildning i samband med att utvecklingen av utbildningen på mellanstadiet.

Innan yrkesutbildningsstyrelsen och skolstyrelsen slogs samman till utbildningsstyrelsen utbildade båda instituten i första hand enbart personal inom det egna utbildningsområdet. Efter att utbildningsstyrelsen inrättades 1991 har verksamheten vid båda utbildningsenheterna expanderat så att den sträcker sig utanför enheternas egentliga verksamhetsområde.

1.2. Lagstiftning och praxis

Institutet för yrkesutbildningens förvaltningsområde

I lagen (135/1988) och förordningen (136/1988) om institutet för yrkesutbildningens förvaltningsområde finns bestämmelser om institutet för yrkesutbildningens förvaltningsområde. Institutet skall ordna tilläggsutbildning av dem som sköter uppgifter inom det undervisningsväsen som lyder under yrkesutbildningsförvaltningen, erbjuda sakkunnigservice, utveckla tilläggsutbildningen och göra utredningar och undersökningar i anslutning därtill.

Verksamheten har ökat från den ursprungliga utbildningen av personal vid yrkesläroanstalter och innefattar nu även utbildning av personal vid andra läroanstalter. Institutet har specialiserat sig på utbildning av personal med administrativa uppgifter vid läroanstalterna. Vid sidan av utbildningen erbjuder institutet konsulttjänster och det

arrangerar seminarier, deltar i utvecklingsprojekt och Europeiska unionens nätverksprojekt samt erbjuder konferens- och in-kvarteringstjänster.

Redan från starten har institutets verksamhet varit avgiftsbelagd. Den avgiftsbelagda servicen grundar sig på lagen (150/1992) och förordningen (211/1992) om grunderna för avgifter till staten samt på undervisningsministeriets beslut om avgiftsbelagda prestationer vid institutet för yrkesutbildningsstyrelsens förvaltningsområde och vid Heinola kurscentral (1148/1993).

Institutets inkomster och utgifter har under 1994—1996 utvecklats enligt följande:

	1994 milj. mk	1995 milj. mk	1996 milj. mk
Inkomster	6,0	7,8	7,8
Utgifter	7,9	10,4	11,2
Budgetstöd till förfogande	2,3	3,8	3,5

Utgiftsstrukturen ändrades 1995, eftersom institutet då ålades att betala hyresutgifterna för fastigheten.

År 1995 var utbildningens andel av inkomsterna ca 69 % och år 1996 ca 59 %.

Utbildningen omfattade 1994 sammanlagt 9 800, 1995 sammanlagt 10 800 och 1996 sammanlagt 7 968 kursdeltagardagar. Priset för en kursdeltagardag var i genomsnitt för undervisning 540 mk år 1995 och 851 mk år 1996.

Institutet för yrkesutbildningens förvaltningsområde finns i fastighetsaktiebolaget Lapinniemi Kehräämö Oy:s lokaler i Tammerfors. Tammerfors stad byggde om lokalerna för institutet. Köpeskillingen för aktierna i fastighetsaktiebolaget och för elevhemsbyggnaden på en bredvidliggande tomt var tillsammans 34 673 781 mk. Av köpeskillingen betalar staten 1997 sammanlagt 19 214 438 mk och senast den 28 februari 1998 15 459 343 mk inklusive ränta.

Undervisningslokalernas sammanlagda area vid institutet för yrkesutbildningens förvaltningsområde är 1 740 m². I elevhemmet finns inalles 141 enkelrum.

För skötseln av fastigheten ansvarar statens fastighetsverk, som 1996 uppbar sammanlagt 2,4 milj. mk i hyra av institutet. Hyran för elevhemmet utgjorde ca 1,5 milj.

mk av denna summa. Institutet köper sina restaurangtjänster liksom fastighetsskötsel och städning utifrån.

Institutet för yrkesutbildningens förvaltningsområde har en direktion och en direktör. Antalet anställda vid institutet är för tillfället 24. Utbildningsplanerarna, forskarna och institutets direktör planerar och arrangerar utbildningen och arbetar som konsulter, men institutet köper dessa tjänster även utifrån. Utgående från anställningsförhållandets art omfattar personalen 6 personer i tjänsteförhållande och 18 personer i arbetsavtalsförhållande.

Heinola kursinstitut

I lagen (923/1971) och förordningen (266/1972) om Heinola kursinstitut finns bestämmelser om Heinola kursinstitut. Kursinstitutet skall ordna vidareutbildning och fortbildning av personalen inom det skolväsen som lyder under utbildningsstyrelsen. Även andra personer kan erbjudas utbildning. Dessutom skall kursinstitutet utreda och undersöka behovet av vidareutbildning och fortbildning på området samt utvecklingen av utbildningsverksamheten.

Fram till 1991 stod Heinola kursinstitut för fortbildning tillsammans med den dåvarande skolstyrelsen och länsstyrelserna, som ansvarade för planeringen av utbildningen. Efter att utbildningsstyrelsen inrättades har kursinstitutet haft hand om både planeringen och genomförandet av utbildningen. I praktiken har kursinstitutets verksamhet även utvecklats och gått från allmänbildande utbildning till utbildning inom yrkesutbildningssektorn. Heinola kursinstitut har specialiserat sig på korta kurser. Utbildningen består av en helhet, som förutom utbildningen omfattar inkvartering, måltider och andra kurstjänster. Utbildningen är inriktad på utveckling och bedömning av undervisningen samt administrativ service och stödservice för undervisningen.

Utbildningen omfattade 1994 sammanlagt ca 23 400, 1995 ca 24 000 och 1996 sammanlagt 23 430 kursdeltagardagar. Priset för en kursdeltagardag var 1995 i genomsnitt 410 mk och 1996 i genomsnitt 548 mk för undervisning och 120 mk respektive 137 mk för inkvartering och måltider.

Sedan 1993 har Heinola kursinstitut varit nettobudgeterat. Den avgiftsbelagda servicen grundar sig på lagen och förordningen om

grunderna för avgifter till staten samt undervisningsministeriets beslut om avgiftsbelagda prestationer vid institutet för yrkesutbildningsstyrelsens förvaltningsområde och vid Heinola kurscentral.

Kursinstitutets inkomster och totala utgifter 1994—1996 var följande:

	1994 milj. mk	1995 milj. mk	1996 milj. mk
Inkomster	10,5	12,1	12,7
Totala utgifter	14,6	16,2*)	17,5
Budgetstöd till förfogande	6,1	4,0	4,8

*) det belopp på 2,2 milj. mk som reserverats för reparation av inkvarteringslokalerna har inte beaktats.

Utgiftsstrukturen ändrades 1995 då institutet ålades att betala hyresutgifterna för fastigheten.

Utbildningens andel av inkomsterna var ca 66 % åren 1994 och 1995 och ca 70 % år 1996

Vid Heinola kursinstitut finns sammanlagt 44 anställda, av vilka sammanlagt 19 har hand om inkvartering, bespisning och fastighetsskötsel. Av personalen är 24 anställda i tjänsteförhållande och 20 i arbetsavtalsförhållande.

1.3. Bedömning av nuläget

Den ursprungliga verksamheten vid institutet för yrkesutbildningens förvaltningsområde och Heinola kursinstitut har utvecklats på ett sätt som innebär att båda instituten i praktiken utbildar samma personal. Båda konkurrerar på samma utbildningsmarknad, inte bara sinsemellan utan även med andra utbildningsenheter som erbjuder fortbildning. Båda instituten ordnar även utbildning i olika delar av landet. Den statligt stödda personalutbildningen inom undervisningsväsendet koncentrerar sig nu på en utbildning som stöder de utbildningspolitiskt viktigaste projekten. På grund av snabba förändringar i utbildningsbehovet är det alltså viktigt för staten att bevara en utbildningsenhet som lyder under utbildningsförvaltningen och som gör det möjligt att genomföra sådan fortbildning som de utbildningspolitiska reformerna förutsätter. Enheten måste också

vara flexibel och kunna anpassa sig till att genomföra sådan utbildning som andra enheter inte kan erbjuda. Å andra sidan skall verksamheten och ekonomin vid institutet för yrkesutbildningens förvaltningsområde och Heinola kursinstitut anpassas effektivare än tidigare till efterfrågan på utbildning. Den egna verksamheten vid institutet för yrkesutbildningens förvaltningsområde har stått för 30 % av beläggningen i utbildningslokalerna. Motsvarande beläggingsgrad för inkvarteringslokalerna har varit ca 6 %. Man har försökt utjämna kostnaderna för detta genom att hyra ut lokalerna och hotellrummen till utomstående. Beläggningen i Heinola kursinstituts utbildnings- och inkvarteringslokaler har uppskattats till 60 %. Institutet har hittills haft möjlighet att använda anslag som transporterats från tidigare år till att täcka underskottet. Nu håller denna möjlighet på att försvinna då budgetstödet årligen har minskats. Stödet för 1997 är i statsbudgeten sammanlagt 2 milj. mk. Att fortsätta verksamheten utifrån nettobudgetering lämpar sig alltså väl för en utbildningsenhet som styrs utbildningspolitiskt, men kräver bl.a. att lokalkostnaderna skärs ned och att verksamheten i administrativt hänseende koncentreras till en enda enhet.

2. Propositionens mål och de viktigaste förslagen

2.1. Mål

Syftet med propositionen är att rationalisera verksamheten vid institutet för yrkesutbildningens förvaltningsområde och Heinola kursinstitut genom att i administrativt hänseende slå samman institutet till en enhet.

Man försöker dessutom få den ekonomiska och funktionella ledningen att bättre motsvara de krav som utbildningsverksamheten ställer samt klarlägga utbildningsverksamheten vid de nuvarande instituten och utbildningsstyrelsen.

Avsikten med reformen är också att garantera tillgången på utbildningspolitiskt viktig utbildningsservice som utbildningsförvaltningen behöver samt att ge den nya utbildningsenheten möjlighet att anpassa sig till kvantitativa och kvalitativa förändringar i efterfrågan och skapa en ram för den interna utvecklingen inom verksamheten.

2.2. De viktigaste förslagen

I propositionen föreslås att institutet för yrkesutbildningens förvaltningsområde och Heinola kursinstitut ombildas till ett ämbetsverk kallat Utbildningscentret för undervisningssektorn, som skall lyda under utbildningsstyrelsen. Samtidigt skall lagen om institutet för yrkesutbildningens förvaltningsområde och lagen om Heinola kursinstitut upphävas.

Administrationen och verksamheten vid Utbildningscentret för undervisningssektorn koncentreras till det nuvarande kursinstitutets lokaler i Heinola. Centret kommer att ordna utbildning speciellt i Heinola och Tammerfors. Utbildningscentret för undervisningssektorn skall ordna vidareutbildning och fortbildning av personalen vid i huvudsak de läroanstalter inom det undervisningsväsen som hör till utbildningsstyrelsens verksamhetsområde och uppgifter. Det nya utbildningscentrets verksamhetsområde är omfattande och förutsätter att dess profil utvecklas och att verksamheten följer denna från första början. Utbildningscentrets kundunderlag utgörs av lågstudier, högstudier, gymnasier, yrkesläroanstalter, läroanstalter för vuxenutbildning och fritt bildningsarbete samt av personalen vid de kommuner och samkommuner som är huvudmän för dessa läroanstalter och personalen vid länsstyrelserna och övriga organisationer i undervisningssektorn.

Jämsides med kurser, seminarier och annan utbildning kan utbildningscentret delta i olika utvecklingsprojekt som anluter sig till grunduppgiften.

3. Propositionens verkningar

3.1. Ekonomiska verkningar

De utgifter som utbildningscentret förorsakar staten är på årsnivå ca 2 milj. mk.

Utbildningscentret för undervisningssektorn övertar de maskiner och inventarier samt den utrustning som nu används av institutet för yrkesutbildningens förvaltningsområde och Heinola kursinstitut.

3.2. Verkningar i fråga om organisation och personal

Enligt propositionen lyder Utbildningscen-

tret för undervisningssektorn under utbildningsstyrelsen. Centret föreslås ha en direktion som utses av utbildningsstyrelsen för tre år i sänder. Närmare bestämmelser om direktionens sammansättning, uppgifter och tillsättande utfärdas genom förordning.

Utbildningscentrets verksamhet koncentreras till Heinola. Där placeras förutom den administrativa personalen även största delen av utbildningspersonalen. Den personal som vid den tidpunkt då lagen träder i kraft är anställd vid institutet för yrkesutbildningens förvaltningsområde och Heinola kursinstitut övergår utan andra åtgärder till Utbildningscentret för undervisningssektorn.

4. Beredningen av propositionen

Undervisningsministeriet tillsatte den 4 oktober 1995 en utredningsman med uppgift att undersöka möjligheterna att bilda ett bolag och ett affärsverk av institutet för yrkesutbildningens förvaltningsområde och Heinola kursinstitut samt andra organiseringsalternativ. Utredningsmannen föreslog i sin rapport (promemorior av undervisningsministeriets arbetsgrupper 1:1996) bl.a. att man skulle bilda ett affärsverk av institutet för yrkesutbildningens förvaltningsområde och Heinola kursinstitut, och att instituten efter det skulle få i uppgift att bilda bolag. Därefter gav undervisningsministeriet utbildningsstyrelsen i uppgift att med hjälp av utomstående utreda de ekonomiska frågorna i samband med en bolagisering. På basis av utredningen konstaterades bl.a. att institutens utbildningsvolym är så liten och lönsamheten så svag att de inte har tillräckliga ekonomiska förutsättningar för att fungera som affärsverk. Utbildningsstyrelsen framförde i samband med utredningen bl.a. att instituten bör slås samman och att det nya utbildningscentret borde kvarstå som en inrättning med nettobudgetering så att understödet dimensionerades för att motsvara hyresutgifterna för utbildningscentrets undervisningslokaler.

Propositionen har beretts som tjänsteupdrag vid undervisningsministeriet och utbildningsstyrelsen. Förhandlingar om propositionsutkastet har förts med de aktuella arbetsmarknadsorganisationerna.

DETALJMOTIVERING

1. Lagförslaget

1 §. *Uppgifter.* Grunden för verksamheten vid Utbildningscentret för undervisningssektorn är vidareutbildning och fortbildning av personalen vid de läroanstalter som hör till utbildningsstyrelsens verksamhetsområde. Vid sidan av kurser, seminarier och övrig utbildning kan utbildningscentret erbjuda bl.a. konsulttjänster i fråga om utbildning, delta i olika utvecklingsprojekt samt erbjuda konferens- och inkvarteringstjänster.

2 §. *Ställning inom förvaltningen och hemort.* Utbildningscentret för undervisningssektorn lyder under utbildningsstyrelsen. Centrets hemort är Heinola. Centret kan bedriva verksamhet även på andra orter.

3 §. *Direktion.* Verksamheten vid Utbildningscentret för undervisningssektorn skall övervakas av en direktion. Närmare bestämmelser om direktionens uppgifter, sammansättning och tillsättande utfärdas genom förordning.

4 §. *Närmare bestämmelser.* Enligt den föreslagna lagen utfärdas närmare bestämmelser genom förordning.

5 §. *Ikraftträdande.* I denna paragraf ingår bestämmelser om lagens ikraftträdande.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

6 §. *Övergångsbestämmelser.* De uppdragsavtal och övriga förbindelser som gäller vid tiden för övergången överförs på Utbildningscentret för undervisningssektorn och fr.o.m. lagens ikraftträdande svarar centret för förpliktelserna. Tjänsterna och tjänstemännen vid vardera utbildningsenheten blir utan särskilda åtgärder direkt med stöd av lagen tjänster och tjänstemän vid Utbildningscentret för undervisningssektorn och personalen i arbetsavtalsförhållande anställs likaså vid centret.

2. Närmare bestämmelser

I lagförslagets 3 § finns ett bemyndigande att utfärda en förordning som gäller direktionen. Dessutom finns ett allmänt bemyndigande i 4 §.

3. Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft den 1 augusti 1998. Lagen om institutet för yrkesutbildningens förvaltningsområde och lagen om Heinola kursinstitut föreslås bli upphävda vid samma tidpunkt.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

Lag

om Utbildningscentret för undervisningssektorn

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

Uppgifter

Utbildningscentret för undervisningssektorn skall ordna vidareutbildning och fortbildning av lärare och undervisningsväsendets övriga personal samt tillhandahålla andra tjänster som är förknippade med denna verksamhet.

2 §

Ställning inom förvaltningen och hemort

Utbildningscentret för undervisningssektorn är underställt utbildningsstyrelsen.

Utbildningscentrets hemort är Heinola. Centret kan vid behov ordna utbildning och annan verksamhet även på andra orter.

3 §

Direktion

Utbildningscentret för undervisningssektorn har en direktion, om vars tillsättande uppgifter, sammansättning och uppgifter bestäms genom förordning.

4 §

Närmare bestämmelser

Närmare bestämmelser om verkställigheten

av denna lag utfärdas genom förordning.

5 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 1998.

Genom denna lag upphävs

1) lagen den 12 februari 1988 om institutet för yrkesutbildningens förvaltningsområde (135/1988) och

2) lagen den 23 december 1971 om Heinola kursinstitut (923/1971) jämte ändringar.

Åtgärder som verkställigheten av denna lag förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

6 §

Övergångsbestämmelser

De rättigheter och skyldigheter som institutet för yrkesutbildningens förvaltningsområde och Heinola kursinstitut har överförs på Utbildningscentret för undervisningssektorn.

Behandlingen av ärenden som är anhängiga vid institutet för yrkesutbildningens förvaltningsområde och Heinola kursinstitut överförs på Utbildningscentret för undervisningssektorn när denna lag träder i kraft.

Tjänsterna och tjänstemännen vid institutet för yrkesutbildningens förvaltningsområde och Heinola kursinstitut överförs utan andra åtgärder till Utbildningscentret för undervis-

ningssektorn när denna lag träder i kraft. På utbildningens förvaltningsområde och Hei-
motsvarande sätt övergår personalen i ar- nola kursinstitut till Utbildningscentret för
betsavtalsförhållande vid institutet för yrkes- undervisningssektorn.

Helsingfors den 30 september 1997

Republikens President

MARTTI AHTISAARI

Minister *Claes Andersson*

